

Poročilo o delu Zveze zgodovinskih društev Slovenije za obdobje 2000–2002

Drage kolegice, dragi kolegi!

Žal moramo tudi ta občni zbor začeti s spominom na naše umrle člane. Ni jih malo, ki jih ni več med nami in vse smo cenili in so nam bili dragi. Poklonimo se z minuto molka njihovemu spominu! – Slava jim!

Kolegice in kolegi!

Dovolite, da pred samim poročilom spregovorim še nekaj osrčujočih besed. Konec leta bo izšel zadnji, dopolnilni 16. zvezek Enciklopedije Slovenije. S tem bo zaključen strokovno najširši projekt, ki utemeljuje slovensko narodno-državno identiteto in pri katerem smo imeli zgodovinarji vidno vlogo. Naše sodelovanje pri nastajanju Enciklopedije Slovenije vsekakor lahko ocenimo kot pomembno uveljavitev zgodovinske vede v slovenskem družbenem prostoru, tako da lahko zaključek tega temeljnega nacionalnega projekta pozdravimo tudi s tega vidika. Naj na tem mestu spomnim še na najnovejšo pridobitve iz bogate zgodovinske produkcije, ki so nam bile predstavljene na tem zborovanju. O naših zgodovinskih pridobitvah je seveda kompetentno spregovoril tudi predsednik Komisije *Klio* dr. Ervin Dolenc. Opozorim naj, da so naši kolegi zelo dejavni tudi kot pisci vrste učbenikov zgodovine.

Kolegice in kolegi!

Zveza zgodovinskih društev Slovenije je – tako kot pred tem – po občnem zboru 29. septembra 2000 na Rogli uresničevala svojo statutarno določeno dejavnost. Pri tem je zaradi dveh ključnih zarez, ki sta zaznamovali novejšo slovensko zgodovino, precej časa in strokovno-organizacijskih naporov vložila v pripravo in izvedbo znanstvenega posveta *Šestdeset let od začetka druge svetovne vojne na Slovenskem*, ki je bil 11. in 12. aprila 2001 v Ljubljani in simpozija *Slovenska osamosvojitve 1991. Pričevanja in analize*, ki je bil 21. in 22. junija 2001 v Brežicah. Zveza je bila glavna organizatorica obeh simpozijev. Prvega, katerega pokrovitelj je bil predsednik Republike Slovenije g. Milan Kučan, je pripravila v sodelovanju z Inštitutom za novejšo zgodovino v Ljubljani, Filozofsko fakulteto Univerze v Ljubljani, Pedagoško fakulteto Univerze v Mariboru, Znanstveno raziskovalnim centrom Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Arhivom Republike Slovenije, Slovenskim znanstvenim inštitutom iz Celovca ter Narodno in študijsko knjižnico iz Trsta. Drugega, katerega pokrovitelj je bil predsednik Državnega zbora Republike Slovenije g. Borut Pahor, pa je pripravila v sodelovanju s Posavskim muzejem Brežice, Centrom za vojaško zgodovinsko dejavnost Slovenske vojske, Zvezo veteranov vojne za Slovenijo, Združenjem Sever, Pokrajinskim odborom Zveze veteranov vojne za Slovenijo za Posavje in Združenjem Sever za Posavje. Na obeh simpozijih so sodelovali vodilni poznavalci zgodovine 20. stoletja, na simpoziju *Slovenska osamosvojitve 1991* pa kot pričevalci tudi najvidnejši nosilci procesa demokratizacije in osamosvojitve v drugi polovici osemdesetih in v začetku devetdesetih let 20. stoletja. Oba simpozija sta lepo uspela in imela v tiskanih in elektronskih medijih precejšen odziv. V tej zvezi naj omenimo le predstavitev referatov s simpozija *Šestdeset let od začetka druge svetovne vojne na Slovenskem* v oddaji Brez reza na I. programu Televizije Slovenija, 22. in 29. aprila 2001 in osem predstavitev referatov s simpozija *Slovenska osamosvojitve 1991* v isti oddaji v času med 1. julijem in 27. avgustom 2001. Opozarjam, da tudi Zveza sama hrani celotno video dokumentacijo tega simpozija, ki ji jo je posredoval Posavski muzej Brežice. Referati in razprava z obeh simpozijev so izšli v dveh zbornikih: zborniku *Slovenci in leto 1941* (izšel je kot redna številka znanstvene revije *Prispevki za novejšo zgodovino*, 2001/2) in zborniku *Slovenska osamosvojitve 1991. Pričevanja in analize*.

Kar zadeva pripravo znanstvenih posvetovanj, je bila Zveza v tem mandatnem obdobju – ob glavnem organizatorju Oddelku za zgodovino Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru – skupaj z Inštitutom za novejšo zgodovino in Oddelkom za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, soorganizatorica odmevnega mednarodnega znanstvenega simpozija *Demokratska opozicija Slovenije – ob 10.*

obletnici osamosvojitve Slovenije. Simpozij je bil 22. in 23. novembra 2001 v Mariboru, referati s simpozija pa so pod naslovom *Demosov zbornik* izšli pri znanstveni reviji Časopis za zgodovino in narodopisje (2001/3–4). Zveza je bila 18. junija 2002 povabljen še k pripravi znanstvenega simpozija o delu in življenju znanega slovenskega zgodovinarja dr. Dušana Kermavnerja ob 100. letnici njegovega rojstva. Kot drugo soorganizatorico simpozija jo je k njegovi pripravi povabila Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Simpozij bo predvidoma decembra 2003 Ljubljani. Zadnje, že izvedeno znanstveno in strokovno srečanje, ki ga je pripravila ZZDS je bilo danes zaključeno 31. zborovanje slovenskih zgodovinarjev.

Zveza zgodovinskih društev Slovenije je bila v tem mandatnem obdobju dejavna tudi na drugih področjih. Izvršilni odbor ZZDS je na svoji prvi seji 29. septembra 2000 imenoval glavna in odgovorna urednika glasil ZZDS *Zgodovinskega časopisa* in *Kronike*, na drugi, 19. marca 2001, pa še člane njunih uredniških odborov. S tem je bilo zagotovljeno nadaljnje nemoteno izhajanje obeh glasil. Nadalje je Predsedstvo ZZDS na seji 26. junija 2001 sprejelo sklep, da ZZDS sprejme izdajateljstvo revije *Šolska kronika* za leto 2001. Slovenski šolski muzej v Ljubljani namreč zaradi sprememb v Pravilniku o postopkih in merilih za izbor in sofinanciranje domačih znanstvenih in strokovnih periodičnih publikacij *Šolske kronike* ni mogel izdajati, medtem ko je Zveza kot strokovno društvo oziroma združenje glede na omenjeni Pravilnik lahko sprejela njeno izdajateljstvo in zaprosila Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport za sofinanciranje njenega izdajanja. Tako je lahko *Šolska kronika* v letu 2001 nemoteno uresničevala svoje strokovno in širše kulturno poslanstvo.

V sedanjem mandatnem obdobju je več raziskovalcev in poznavalcev vojne in vojaške zgodovine izrazilo pobudo, da bi pri ZZDS ustanovili Sekcijo za vojaško in vojno zgodovino. Pobude so temeljile v oceni, da se kaže potreba po skupni organizacijski in interesni povezavi vseh, ki preučujejo ta vidik zgodovinskega razvoja. Na sestanku iniciativnega odbora za oblikovanje Sekcije za vojaško in vojno zgodovino pri ZZDS dne 28. maja 2002 so zbrani te pobude podprli. Na tej osnovi je Izvršilni odbor ZZDS na svoji tretji seji 1. julija 2002 sprejel sklep o oblikovanju omenjene sekcije. Na prvem sestanku sekcije, 24. septembra 2002, so bila opredeljena njena organizacijska načela (odprto članstvo) in srednjeročni delovni program. Izvoljena sta bila tudi predsednik in tajnik sekcije – doc. dr. Damijan Guštin in prof. zgodovine, major Zvezdan Marković. V tem mandatnem obdobju je začela delovati tudi nova, na prejšnjem občnem zboru ustanovljena Raziskovalna sekcija pri ZZDS. Njen predsednik dr. Marjan Drnovšek je organiziral Okroglo mizo *Arhivi in zgodovinopisje*. Okrogla miza je potekala 17. oktobra 2001 v okviru 20. zborovanja Arhivskega društva Slovenije na Ptuj, s čemer je bil po dolгих letih zopet vzpostavljen strokovni stik med ZZDS in Arhivskim društvom Slovenije. Gradivo z Okrogle mize je objavljeno v zborniku *Arhivi in uporabniki. Arhivi in zgodovinopisje* (Ptuj 2001).

Glede organizacijskega delovanja ZZDS naj še povemo, da je njen Izvršilni odbor 1. julija 2002 imenoval člane Komisije *Klio* za naslednje dveletno obdobje, 9. oktobra 2002 pa je bila postavljena Spletna stran ZZDS. Na Spletni strani <http://www.zrc-sazu.si/zzds>, so dostopni vsi osnovni podatki o Zvezi in vzpostavljene povezave s spletnimi stranmi raziskovalnih organizacij s področja zgodovinopisja, arhivov, muzejev, knjižnic, sorodnih društev, znanstvenih revij, Univerze v Ljubljani in Univerze v Mariboru ter Ministrstva za kulturo, Ministrstva za šolstvo, znanost in šport in Ministrstva za obrambo Republike Slovenije. Vseh povezav je 46. S Spletno stranjo ZZDS sta olajšana pridobivanje ustreznih podatkov in komunikacija na področju zgodovinopisja in zagotovljena še večja transparentnost delovanja Zveze zgodovinskih društev Slovenije. S tem namenom so se člani Predsedstva ZZDS tudi v tem mandatnem obdobju udeleževali občnih zborov posameznih Zgodovinskih društev. Člani Izvršilnega odbora in Predsedstva ZZDS so kot predstavniki Zveze pozdravili tudi več znanstvenih srečanj in strokovnih prireditev.

Zveza zgodovinskih društev Slovenije je imela v tem mandatnem obdobju tudi prijetno priložnost, da je posebej počastila dva svoja člana. V skladu s svojimi statutarnimi pristojnostmi je 13. decembra 2000 dr. Milico Kacin-Wohinz in akad. prof. dr. Vasilija Melika imenovala za svoja častna člana. S tem jima je ob njunih življenjskih jubilejih izrekla priznanje in zahvalo za prispevek k slovenskemu zgodovinopisju, mentorsko in pedagoško delo ter uveljavitev zgodovinske vede v slovenskem in mednarodnem prostoru. ZZDS je – ob podpori vrste znanstvenih, kulturnih in pedagoških ustanov ter strokovnih zgodovinarskih, arhivskih in muzejskih društev – podala tudi predlog za podelitev visokega državnega odlikovanja akad. prof. dr. Vasiliju Meliku ob njegovem življenjskem jubileju. Predsednik republike je

akad. prof. dr. Melika za znanstveno-raziskovalno in dolgoletno pedagoško delo odlikoval s Srebrnim častnim znakom svobode Republike Slovenije.

Na koncu le še zbirna navedba o delovanju Izvršilnega odbora in Predsedstva ZZDS v tem mandatnem obdobju. Kot je že navedeno v poročilu, se je Izvršilni odbor sestel trikrat, medtem ko je imelo Predsedstvo ZZDS štiri seje: 13. decembra 2000, 26. junija 2001, 26. oktobra 2001 in 18. decembra 2001. Seji z dne 26. junija 2001 in 18. decembra 2001 sta bili korespondenčni. Na sejah obeh organov smo obravnavali in pripravljali v poročilu predstavljeno dejavnost v tem mandatnem obdobju. Delovanje drugih organov Zveze – *Raziskovalne* in *Vojaške sekcije* – je že zajeto v tem poročilu, problematiko, sicer vezano na *Šolsko sekcijo* pa je obravnavala Okrogla miza Zgodovina na maturi. *Častno razsodišče ZZDS* – tako kot v prejšnjih mandatnih obdobjih – tudi v tem ni razsojalo.

Kolegice in kolegi!

Zveza zgodovinskih društev Slovenije si je tudi v letih 2000–2002 po svojih najboljših močeh prizadevala uresničevati svoje poslanstvo. Upamo, da uspešno, čeprav živimo v finančno neizprosno času, ki vedno bolj otežuje njeno delovanje. To je vprašanje, ki ga verjetno še dolgo ne bomo mogli spraviti z dnevnega reda. Kljub temu pa bodimo optimistični, in s to mislijo – obenem z v resnici pristržno zahvalo vsem, ki so v tem mandatnem obdobju delovali v Zvezi zgodovinskih društev Slovenije in s katerimi sem oziroma smo sodelovali – zaključujem svoje poročilo. Hvala lepa!

Jurij Perovšek

Predsednik Zveze zgodovinskih društev Slovenije

Poročilo nadzornega odbora ZZDS za poslovni leti 2001 in 2002

Poročilo Nadzornega odbora je sestavljeno na osnovi finančnih poročil za leto 2001 in za leto 2002 do 30. septembra ter izpisa stroškovnika po posameznih stroškovnih postavkah. Splošno lahko ugotovimo, da je ZZDS v tem obdobju poslovala uspešno in redno poravnala svoje obveznosti. Iz natančnega finančnega poročila in skrbno ter transparentno razdelanega izpisa stroškovnika po posameznih stroškovnih mestih je razvidno razmeroma živahno poslovanje ZZDS, ki je seveda posledica zelo dejavnega obdobja ZZDS in njegovih članov.

V pretečenem mandatu je ZZDS izpeljala dve znanstveni srečanja, simpozij ob 60-letnici konca druge svetovne vojne na Slovenskem ter posvet ob 10-letnici samostojne Slovenije ki sta predstavljali ne le vsebinski, temveč tudi finančni izziv. Za oba projekta se je ZZDS pravočasno prijavila na razpise za organiziranje simpozijev pri Ministrstvu za kulturo in pri Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport, obenem pa je uspela privabiti tudi nekaj sponzorjev. Tako je uspela stroške prvega srečanja pokriti v celoti, drugega pa z minimalnim finančnim primanjkljajem, potrebno pa je tudi poudariti, da je oba simpozija spremljal izid zbornika. Po tako uspelem finančnem izidu lahko sklepamo, da se ZZDS loteva projektov, za katere meni, da jih je tudi finančno sposobna uspešno pripeljati do cilja.

Zgodovinski časopis, ki je bil na prejšnjem zborovanju deležnih nekaterih kritičnih ocen, je v zadnjem mandatnem obdobju ponovno začel redneje izhajati. Ker je iz prejšnjih let prenesel v obravnavano obdobje razmeroma visoka finančna sredstva, je stanje na njegovem stroškovnem mestu za naše razmere precej ugodno. Drugo društveno glasilo Kronika je sicer v primerjavi z Zgodovinskim časopisom vselej bilo deležno nižjih subvencij s strani države. Vendar pa lahko ugotovimo, da uspeva s previdno uredniško politiko, ki stremi za rednim izhajanjem in ji to tudi uspeva, pa tudi s smelimi projekti (monografija v Zbirki Kronike), izkazovati ugodno pozitivno stanje.

Če lahko nadaljujemo poročilo prejšnjega Nadzornega odbora glede poslovnih rezultatov, vezanih na 30. zborovanje ZZDS na Rogli, kjer je bila finančna postavka še odprta, kot to velja sedaj za 31. zborovanje v Mariboru, lahko ugotovimo, da je bilo zborovanje na Rogli s finančnega gledišča uspešno oziroma ni pokazalo negativnega finančnega stanja.